

SVETOVÝ DEŇ VODY

22. marec 2019

Svetový deň vody je každoročne využívaný na zvyšovanie povedomia a informovanie verejnosti o vode a tiež na mobilizáciu pre riešenie aktuálnych závažných problémov, ktoré priamo súvisia s vodou. Svetový deň vody vyhlásilo Valné zhromaždenie OSN na svojom 47. zasadnutí v decembri 1992 v Rio de Janeiro. Jeho cieľom je upriamiť pozornosť svetovej verejnosti na vodu, ktorá je pre život na Zemi nenahraditeľná a ovplyvňuje všetky jeho sféry. Zameriava sa najmä na zdôraznenie dôležitosti zabezpečenia dostatku zdravotne bezpečnej pitnej vody pre každého obyvateľa na Zemi a racionálne hospodárenie s jej zdrojmi.

Členské štáty OSN boli vyzvané, aby v tento deň vyvíjali aktivity, organizovali semináre, prednášky, výstavy, diskusné fóra a publikovali informačné materiály s problematikou zachovania a rozvoja vodných zdrojov. Od roku 1993 si Svetový deň vody pripomíname aj u nás vždy s novou aktuálnou témou o problematike vody.

Týmto spôsobom je možné každoročne sa zaoberať problémami týkajúcimi sa zásobovania pitnou vodou, zvýšiť povedomie verejnosti o dôležitosti zachovania a ochrany zdrojov vody a pitnej vody, zvýšiť účasť a spoluprácu vlád, medzinárodných agentúr, mimovládnych organizácií a súkromného sektora na mobilizácii pre riešenie aktuálnych a závažných problémov, ktoré priamo súvisia s vodou.

Témou tohtoročného Svetového dňa vody je

Nenechať nikoho bokom

Uvedená téma sa snaží poukázať, ako je možné sa vysporiadať s vodnou krízou zdôraznením dôvodov, prečo je stále toľko ľudí odkázaných na život bez bezpečnej vody.

Marginalizované skupiny obyvateľstva (ženy, deti, utečenci, osoby so zdravotným postihnutím a mnoho ďalších) sú často prehliadané a vo svojej snahe získať bezpečnú vodu a hospodáriť s ňou čelia diskriminácii z rôznych dôvodov (napr. pohlavie, rasa, národnosť, náboženstvo, jazyk, ekonomický a sociálny stav, degradácia životného prostredia, zmeny klímy, rast populácie, konflikty, nútené vysídľovanie a migrácia).

Prístup k pitnej vode je základom pre zachovanie verejného zdravia. Rezolúcia Valného zhromaždenia OSN z roku 2010 uznala právo na bezpečnú a čistú pitnú vodu a sanitáciu ako ľudské právo, ktoré je podmienkou plnohodnotného života a uplatňovania všetkých ľudských práv. Ľudské právo k vode oprávňuje každého, bez diskriminácie, ku prístupu k bezpečnej a vyhovujúcej vode v dostatočnom množstve na osobnú spotrebu a domáce použitie, ktorá je prístupná a cenovo dostupná. To znamená, že je prístupná a cenovo dostupná ako voda na pitie, prípravu jedla, osobnú hygienu, pranie odevov a hygienu domácnosti.

FAKTY:

- V súčasnej dobe žije na svete 2.1 miliardy ľudí v domácnostiach bez bezpečnej pitnej vody.
- Vážny nedostatok vody aspoň počas jedného mesiaca v roku pociťujú približne 4 miliardy ľudí (takmer dve tretiny svetovej populácie).
- Vodu z povrchových zdrojov, ako sú rybníky a potoky využíva na pitie približne 159 miliónov ľudí.
- V dôsledku nebezpečnej vody a nedostatočnej sanitácie zomiera na hnačku každý deň viac ako 700 detí vo veku do piatich rokov.
- Pri komplikáciách počas tehotenstva a pôrodu každodenne zomiera viac ako 800 žien.
- Pre 68.5 milióna ľudí nútených utiecť z domova je prístup k bezpečnej vode veľmi problematický.
- V dôsledku intenzívneho nedostatku vody by mohlo na svete do roku 2030 dôjsť k vysídleniu 700 miliónov ľudí.

Cieľom Svetového dňa vody je každoročne upozorňovať na stav vôd vo svete, a aktuálne upozorniť aj na udržateľné riadenie zdrojov nielen pitnej, ale aj odpadovej vody a zvýraznenie významu vody pre ľudstvo.

Svetový deň vody je vhodnou príležitosťou na informovanie a osvetu verejnosti v tejto oblasti.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Liptovskom Mikuláši ponúka

**dňa 21.3.2019 v čase od 09.00 do 14.00 hod. konzultačné služby
(2. poschodie č. dv. 31, 32)**

počas Svetového dňa vody. Občania majú možnosť v tento deň využiť skúsenosti odborných pracovníkov úradu, zamerané na otázky týkajúce sa kvality pitnej vody v okresoch Lipt. Mikuláš a Ružomberok, ukazovateľov kvality pitnej vody, zdravotného významu pitnej vody, rozsahu, početnosti a kritériách kontroly kvality pitnej vody, problematiky individuálneho a hromadného zásobovania pitnou vodou, ochrany zdrojov pitnej vody.

V rámci tohto dňa pracovníci RÚVZ so sídlom v Lipt. Mikuláši môžu zabezpečiť vyšetrenie vzoriek pitnej vody pre občanov v **Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Žiline, V. Spanyola 27, Žilina**, ktorý bezplatne vyšetří vodu z individuálnych vodných zdrojov v ukazovateľoch **dusičnany a dusitany**.

Vzorky vody môžu občania doručiť individuálne **dňa 21.3.2019 od 09.00 do 12.00 hod. na 2. poschodie č. dv. 31, 32**. Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Lipt. Mikuláši, Štúrova 36. **Vyšetrených môže byť maximálne 50 vzoriek.**

Ako postupovať v prípade záujmu o bezplatné orientačné vyšetrenie vzoriek vôd z individuálnych zdrojov pitnej vody (studní) v ukazovateľoch – dusičnany a dusitany:

1. Vzorku vody na vyšetrenie prineste do budovy RÚVZ čo najskôr po odbere.
2. Vzorka vody musí byť odobratá do čistej polyetylénovej (PET) fľaše od neochutenej minerálnej (stolovej) vody, v ktorej nebolo nič skladované, pretože by mohli byť výsledky skreslené, v množstve minimálne 0,2 litra.

3. Pred naplnením fľaše vzorkou vody je potrebné vodu dostatočne odpustiť (cca 2-3 min, prípadne dlhšie, ak voda nebola dlhšiu dobu používaná), aby sa prepláchno vodovodné potrubie a odčerpala stojatá voda.
4. Následne je potrebné dostatočne prepláchnuť fľašu odoberanou vodou.
5. Po prepláchnutí naplniť fľašu vzorkou vody a uzavrieť uzáverom.
6. Fľašu označiť štítkom s údajmi s menom, adresou, príp. č. telefónu a údajmi o odbernom mieste (typ zdroja – kopaná, vŕtaná alebo vrážaná studňa a pod.; adresa, na ktorej sa zdroj nachádza).

Vyšetrovať sa budú vody len zo studní, nie z verejných vodovodov, ktorých kvalita vody je dlhodobo sledovaná.

Zároveň záujemcov upozorňujeme, že toto vyšetrenie nie je dostatočné na overenie, či je voda zdravotne bezpečná a vhodná na ľudskú spotrebu. Informuje len orientačne o tom, či voda nie je znečistená napr. dusíkatými hnojivami a inými látkami s obsahom dusičnanov a dusitanov.

Záujemcom o problematiku zásobovania pitnou vodou z vlastných vodných zdrojov budú poskytnuté informačná brožúrky **Zdravá pitná voda z vlastnej studne** a **Význam obsahu stopových látok v pitnej vode pre zdravie človeka**, ktoré vydal Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, Bratislava.

Zdroje: ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ so sídlom v Žiline. Ak máte záujem o ďalšie informácie o Svetovom dni vody, odporúčame využiť voľné dostupné a využiteľné materiály na <http://www.worldwaterday.org/>.

MUDr. Ivan Hudák, ved. oddelenia hygieny životného prostredia a zdravia